

'ZO KAN HET OOK' SCHOLEN

Vier scholen maken werk van inclusief onderwijs.
Laat je inspireren!

IN1SCHOOL

COLOFON

Deze publicatie is ontwikkeld in opdracht van In1school in samenwerking met de leerlingen, ouders, leerkrachten en schoolleiders van basisscholen De Koreenaar, De Kroevendonk, Het Rondeel en De Verrekijker.

Het onderzoek voor deze publicatie is uitgevoerd door Astrid Greven en Heleen Hartholt, met medewerking van Gepke Boezaard, Eline Groenheijde, José Smits.

Via het platform In1school worden goede voorbeelden van inclusief onderwijs in de praktijk gedeeld en kennis en ervaring op dit gebied uitgewisseld. Het recht op inclusief onderwijs volgt uit het VN-Mensenrechtenverdrag Handicap en het VN-Kinderrechtenverdrag. Het platform In1school is onderdeel van het programma onderwijs van Defence for Children en wordt mogelijk gemaakt door NSGK.

www.in1school.nl

www.in1school.nl/zo-kan-het-ook-scholen

Wilt u reageren op deze uitgave:

info@in1school.nl

Eerste druk: November 2016

Tweede druk: Juli 2018

Teksten: Astrid Greven en Heleen Hartholt

Eindredactie: Astrid Greven

Vormgeving: Joakim Smits, JSC&D

Fotografie: Scholen, José Smits en Astrid Greven

INHOUD

05

LAAT JE INSPIREREN

06

DE KORENAAR

09

INCLUSIEVE CULTUUR

10

INCLUSIEF BELEID

13

INCLUSIEVE PRAKTIJK

16

HET RONDEEL

19

INCLUSIEVE CULTUUR

20

INCLUSIEF BELEID

24

INCLUSIEVE PRAKTIJK

26

DE VERREKIJKER

28

INCLUSIEVE CULTUUR

30

INCLUSIEF BELEID

34

INCLUSIEVE PRAKTIJK

36

DE KROEVENDONK

38

INCLUSIEVE CULTUUR

40

INCLUSIEF BELEID

44

INCLUSIEVE PRAKTIJK

46

NOG TE WENSEN...

47

SUCCEFACTOREN

LAAT JE INSPIREREN

Inclusief onderwijs maakt het mogelijk dat alle kinderen in een reguliere leeromgeving van en met elkaar leren en dat niemand vanwege zijn/haar cultuur, geloof, beperking of bepaald talent apart gezet of buitengesloten wordt.

Dat ideaal van inclusie is nog bijzonder in Nederland. Vooral kinderen met een beperking worden vaak buitengesloten van regulier onderwijs, ook al is dat in strijd met het internationale recht op onderwijs voor alle kinderen. Onderzoekers Kruseman en Forder, die een juridische analyse hebben uitgevoerd van het recht op inclusief onderwijs, stellen dat er een “transformatie op gang moet komen naar inclusief onderwijs”. Om zo het Nederlands onderwijs wel te laten voldoen aan de verplichtingen in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap.

Zo'n transformatie betekent dat we op andere manieren moeten gaan kijken hoe we onderwijs willen bieden aan jonge mensen, hoe we leerkrachten opleiden en hoe het curriculum en lesmaterialen eruit zien.

Vandaar dat In1school op zoek is gegaan naar scholen die hier al mee bezig zijn. Wij hebben deze scholen in het primaire onderwijs de ‘zo kan het ook’ scholen genoemd. Zij bieden kinderen, ongeacht hun verhaal, een gewone leerplek en gebruiken het beleid van passend onderwijs om kinderen die ‘anders’ leren, volwaardig mee te laten participeren in hun school.

Vier van deze nieuwsgierige, leergierige en bruisende scholen willen we aan u voorstellen. Zij zien inclusief onderwijs niet alleen als een recht, maar ook als een visie waar ze nadrukkelijk voor kiezen en wat hen houvast, uitdaging én plezier biedt bij de invulling van een inclusieve cultuur, beleid en praktijk.

Dé inclusieve school is nooit af, maar de manier waarop deze scholen hiermee bezig zijn, kan genoeg inspiratie bieden aan andere scholen. Via dit magazine geven zij u daarom een inkijkje in hun school en advies over hoe je de transformatie naar een inclusieve leeromgeving, die zo hard nodig is, in gang kunt zetten.

Wij wensen u veel leesplezier!

Astrid Greven en Heleen Hartholt
In1school

Juni 2018

EVEN

VOORSTELLEN

DE KORENAAR IN EINDHOVEN

“IK MAG ER ZIJN. OP MIJN MANIER!”

De Korenaar is een ‘interconfessionele basisschool’ voor inclusief onderwijs. Een kleurrijke school met grote diversiteit aan leerlingen op twee locaties in het stadsdeel Woensel Noord. De school is op dit moment bezig met het ontwikkelen van een nieuw, ruim, inclusief schoolgebouw voor 450 leerlingen. Diversiteit ziet de school als haar kracht; kinderen leren jong omgaan met verschillen. De school heeft brede kennis over wat nodig is voor kinderen met een beperking, zoals voor kinderen met Downsyndroom.

De Korenaar is onderdeel van een brede school, het inclusief SPIL-centrum Jagershoef / Prinsejagt voor de opvang van kinderen 0-13 jaar. SPIL staat voor Spelen, Integreren, Leren. De Korenaar stelt dat iedere kind uit de wijk welkom is op de school en recht heeft op thuisnabij onderwijs.

VISIE & MISSIE

“Wij zijn een inclusieve school waar kinderen met plezier naar toe gaan en wij hen naar eigen kunnen en vermogen, optimaal laten presteren. Wij willen een school zijn waar ‘het leren’ en ‘het omgaan met elkaar’ even veel aandacht krijgen. Cognitieve ontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling worden derhalve beiden planmatig en intensief bevorderd. Onze visie is gebaseerd op de visie van mediërend leren. Hieronder verstaan we het maken van contact en het aansluiten bij de bestaande mogelijkheden van het kind als basis voor zijn verdere ontwikkeling. Wij hechten veel waarde aan een sociaal veilige school, waar kinderen, leerkrachten, ondersteunend personeel en ouders met allerlei verschillen in cultuur, geloof, achtergrond, ervaring en capaciteit, met plezier leren en omgaan met elkaar.”

INCLUSIEVE CULTUUR

INCLUSIEVE SCHOOL

Wij zijn er trots op om een inclusieve school te zijn. Dat betekent dat alle kinderen uit de buurt welkom zijn. Onze school is daarom een duidelijke afspiegeling van de wijk en de maatschappij. Onze leidraad is de visie op inclusief onderwijs. We hebben goed leiderschap, iemand die onze visie bewaakt, leerkrachten scherp houdt en voorwaarden schept voor leerkrachten waardoor ze het beste uit alle kinderen kunnen halen.

Leerlingen: "Wij vinden dit een hele fijne school met lieve juffen en meesters. Er wordt altijd goed naar ons geluisterd"

Leerkracht: "Houding is: alle kinderen leren samen, blijf weg van 'klinische hokjesgeest'"

ELK KIND UNIEK

We vinden het een uitdaging om met al die verschillende kinderen om te gaan, zodat ze het beste uit zichzelf halen. Elk kind is uniek en heeft mogelijkheden, talenten en kwaliteiten.

VEILIGE OMGEVING

Natuurlijk zijn er soms belemmeringen om goed te kunnen leren en participeren, maar de kunst is te achterhalen hoe je die kunt opheffen. Dat kan alleen in een veilige omgeving. Iedereen kent iedereen. We besteden veel aandacht aan omgang met elkaar. Onze school straalt plezier uit en kinderen, ouders en leerkrachten voelen zich hier thuis.

ADVIES VOOR EEN INCLUSIEVE CULTUUR

- + Zorg dat kinderen plezier hebben!
- + Focus op de hele ontwikkeling en de kwaliteiten van het kind
- + Door de heldere visie op inclusief onderwijs, kun je duidelijke keuzes met elkaar maken, ook moeilijke keuzes
- + Ieder teamlid moet de visie op inclusief onderwijs meedragen en ondersteunen
- + School is van kinderen in de wijk, niet van de leerkrachten
- + Iedereen mag fouten maken om te kunnen leren, ook de leerkracht
- + Onderzoek aannames over hoe kinderen leren, vooral negatieve aannames

INCLUSIEF BELEID

IEDERÉÉN WELKOM!

Wij nemen alle kinderen uit de wijk aan en verwijzen in principe niet door naar speciaal onderwijs. Allerlei soorten uitdagingen in de school zijn aanwezig als je kijkt naar vaardigheden, beperkingen, gedrag, ziekte, maatschappelijke achtergrond, godsdienst en cultuur.

SKPO, het bestuur van 36 scholen waar de Korenaar onder valt, heeft 23 kinderen met een zware ondersteuningsvraag, waarvan de Korenaar er 12 opvangt. Het betreft kinderen die anders naar het speciaal onderwijs zouden gaan.

EENDUIDIGE PEDAGOGISCHE AANPAK

In onze pedagogische en didactische aanpak gebruiken we principes rondom mediërend leren (ML). Alle leerkrachten zijn in ML geschoold, ook de pedagogische medewerkers van de kinderopvang. Het doel van mediërend leren is kinderen zelfstandigheid en zelfvertrouwen te geven. Een leerkracht moet dan goed naar een kind luisteren en kijken hoe het kind leert of wat het belemmert om te leren. Dit kost meer tijd, maar het uiteindelijke leerrendement is veel hoger.

Waar nodig krijgt de leerkracht ondersteuning van collega's, de intern begeleider of de directie om goed onderwijs te kunnen bieden aan alle kinderen in de groep. De Korenaar is een 'Leefstijlschool': naast aandacht voor cognitieve vakken besteedt de school ook veel aandacht aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden en sociaal emotionele ontwikkeling.

“Leerkracht: “We hebben een fijne open communicatie in ons team. Dat is essentieel om ons werk goed te kunnen doen”

EXPERTISE EN SCHOLING

Onze scholing aan leerkrachten is er altijd op gericht om de expertise over inclusief onderwijs te vergroten. Wij zijn nieuwsgierig naar nieuwe ontwikkelingen. De leerkrachten hebben allerlei specialisaties: taal, rekenen, gedrag, ZML (zeer moeilijk lerend), communicatieve handicap en 'meerbegaafdheid'. Tevens is er bewust gekozen voor de inzet van een onderwijsassistent in de onderbouw. Op detacheringsbasis werken bij ons nog een ergotherapeut, een gym- en muziekdocent. Samen met de leerkrachten van de Korenaar en de SPIL-partners leren we met en van elkaar via scholingsbijeenkomsten, intervisie, SVIB (video interactie begeleiding), collegiale klassenbezoeken, uitwisselingsbezoeken en coachingsbijeenkomsten.

OUDERS, DE WIJK EN ANDERE HULPBRONNEN

Het kind staat altijd centraal. Samen zijn we verantwoordelijk voor ieder kind. Alle nieuwe kinderen en hun ouders krijgen een kennismakingsgesprek om verwachtingen en eventuele vragen te bespreken. Ouders zijn belangrijk partners. Zeker bij specifieke hulpvragen werken we nauw met hen samen en betrekken soms experts erbij.

We onderhouden goede contacten (formeel en informeel) met de wijk zoals met de wijkvereniging en de gebiedscoördinator. Ook met WIJeindhoven, die zich inzet voor de maatschappelijke, sociale en economische zelfredzaamheid van inwoners. Verder hebben we goede relaties met onder meer professionals betrokken bij consultatiebureaus, de woningcorporaties, de politie en het welzijnswerk. Wij stellen onze school beschikbaar voor wijkactiviteiten en zijn daardoor letterlijk de spil in de buurt.

DE ZON-GROEPEN

Wij werken sinds 2013 met ZON-groepen. Dat is geen afkorting. Het is de invulling van onze school voor het inclusief onderwijs. De zon is fijn, geeft warmte, iedereen zoekt de zon graag op. Dat is ook wat we willen uitstralen. Als je een tijdje naar een ZON-groep gaat dan helpen we daar kinderen op bepaalde gebieden heel gericht verder. Op het ZON logo staat het onderschrift: 'Aandacht voor jou'. Wanneer je als kind extra aandacht nodig hebt, nodigen we je uit. Op de ZON-groep werken leerkrachten die kinderen dát kunnen bieden wat ze nodig hebben om verder te komen in hun ontwikkeling. Een ZON-leerkracht brengt verslag uit aan de ouders, de leerkracht, de IB-er en een 'ZON-coördinator'.

Inspectie: "De school biedt daadwerkelijk (en al langere tijd) 'inclusief' onderwijs aan. Hier mag zij terecht trots op zijn, want dit vraagt veel van alle betrokkenen (2016)"

Schoolleider: "De school is betrokken bij de wijk en de wijk bij de school. Dat is belangrijk om te weten wat er speelt in de buurt en of we daar als school iets in kunnen betekenen"

De keuze voor ZON-groepen is het organisatiemodel waarmee wij inclusief onderwijs mogelijk maken. Alle kinderen hebben hun vaste reguliere groep. Alleen bij hele specifieke hulpvragen t.a.v. begeleiding op leren, zelfstandigheid, zelfredzaamheid, verzorging of sociaal- emotioneel gedrag biedt een ZON-groep meer aandacht.

We hebben 5 hoofdgroepen ZON:

- + ZON Vuursteen
- + ZON taal
- + ZON gedrag
- + ZON rekenen
- + ZON plus

ZON Vuursteen: Deze groep is ontstaan uit een 'integratieklas' (ouderinitiatief 2000) maar is nu gegroeid naar een klas waar kinderen tijdelijk specifieke kennis of vaardigheden kunnen opdoen, terwijl zij verbonden blijven met hun basisgroep. Het is gericht op kinderen met grote leerachterstanden vanwege een beperking zoals downyndroom of ernstige ziekte.

FINANCIËN EN SAMENWERKINGSVERBAND

Onze school accepteert al jarenlang leerlingen met een ernstige beperking die volgens de regels ook naar speciaal onderwijs verwezen kunnen worden. Tot 2014 kregen wij voor deze leerlingen extra budgetten voor ondersteuning vanuit de LGF financiering. Die 'rugzakjes' met geld zijn met invoering van Passend Onderwijs afgeschaft en het geld dat ermee gemoeid was, is door het bestuur van het SWV PO Eindhoven volgens het vereveningsmodel verdeeld over de verschillende schoolbesturen.

De SKPO heeft ervoor gekozen om iedere school van haar stichting eenzelfde bedrag te geven per leerling voor lichte en zware ondersteuning. Voor basisscholen die kinderen met een extra zware ondersteuningsvraag op school hebben (plaatsbaar in het SO) is sinds het schooljaar 2015-2016 een extra budget beschikbaar. De Korenaar krijgt dit budget voor 12 kinderen.

Leerkracht: "Als ik iets niet weet kan ik altijd bij mijn collega's terecht maar ook bij ouders"

Voor de kinderen op onze school die een hoger leerlinggewicht hebben, vanwege de opleiding van ouders, ontvangen we extra personele gelden. Dit biedt mogelijkheden om keuzes te maken bij de formatie. Soms kiezen we bewust voor een kleinere groep, soms voor extra ondersteuning in een groep zoals twee handen in de klas of de inzet van een ZON-leerkracht.

Ondanks bovenstaande ontvangt de Korenaar sinds de invoering van de wet Passend Onderwijs en de transitie jeugdzorg minder budget, zowel materieel als personeel, voor de begeleiding van kinderen met een beperking.

ADVIES VOOR EEN INCLUSIEF BELEID

- + Alle leerkrachten, bestuur en schoolleider moeten open staan voor inclusief onderwijs om succesvol te kunnen zijn. Willen ze dit niet, dan moet je ze loslaten
- + Zorg dat leerkrachten inclusieve didactische inzichten krijgen en inclusieve leervormen kunnen inzetten
- + Maak het mogelijk dat iedereen van elkaar en met elkaar kan leren en organiseren
- + School je personeel niet in één keer. Het is ook goed dat er mensen zijn die 'verder' zijn en anderen scherp kunnen houden of net de cursus hebben gedaan waardoor je als oud cursist ook weer opgefrist wordt. Je triggert elkaar en het verwatert niet
- + Zorg af en toe voor een buitenstaandersblik. Vraag je af waarom je bepaalde keuzes maakt

INCLUSIEVE PRAKTIJK

MEDIËREND LEREN

Bij ML volgt de leerkracht de kleine stapjes (het denkproces) van het kind. Het kind begrijpt de nieuwe stof daardoor beter, krijgt meer zelfvertrouwen en daardoor lukt het leren beter. Anders gezegd: niet de leerkrachten zeggen hoe het moet, maar de leerkrachten sturen het denkproces van het kind, zodat het kind zelf tot een oplossing komt.

We vinden het belangrijk dat we onderwijs ontwikkelen dat op de toekomst is gericht. We gaan er daarbij vanuit dat geen enkel kind een plafond heeft. Als een kind niet gemakkelijk kan klokkijken, dan kun je dat eindeloos proberen te oefenen maar lukt dat niet.

Je moet dan op zoek naar wat het kind hierin belemmert. Een belemmering van een kind is geen reden om te stoppen maar juist om te kijken hoe je die belemmering kunt doorbreken. Vanuit ML doen leerkrachten dat vanzelf, ze zijn kindgericht en ontwikkelingsgericht en kijken naar wat lukt, wat werkt en hoe een kind groeit.

ACTIEVE MEDEBURGERS

Differentiatie in de lessen is nodig. Wij bepalen met ouders en leerlingen de route naar het streefdoel. Wij willen dat kinderen verantwoordelijkheid leren nemen en zelfredzaam zijn, omdat we de kinderen willen opvoeden tot actieve medeburgers.

Schoolleider: “We kijken uit naar ons nieuwe gebouw eind 2017, begin 2018. Daarin komen lokalen met losse wanden en aparte ruimtes/sprekkamers. Als het nodig is kunnen die aparte ruimtes bij het lokaal getrokken worden”

OMGAAN MET VERSCHILLEN

Dit vraagt van de leeromgeving en alle teamleden een juiste attitude: ieder kind mag er zijn. Dat betekent:

- + **Goed klassenmanagement**
- + **Ontwikkelingsgericht team**
- + **Deskundigheidsbevordering op teamniveau en persoonlijk niveau**
- + **Veel expertise in het team**
- + **Diversiteit in samenstelling groepen**
- + **Samen leren van én met elkaar staat centraal**
- + **Een uitdagende leeromgeving voor ieder kind**
- + **Kinderen leren verantwoordelijk te zijn voor hun eigen leerproces**

RIJKE LEEROMGEVING

De school heeft in de afgelopen jaren tijdens teamscholing vooral ingezet op de rijke speel- en leeromgeving, met name in de onderbouw. Door een veelzijdig aanbod dat door de leerkracht wordt gecreëerd en waarbij bepaalde plekken op school samen met de kinderen worden ingericht, zijn er meer mogelijkheden voor leerkrachten om coöperatieve werkvormen en ML in te zetten. In de bovenbouw (groep 4 t/m 8) is ook aandacht voor activerende didactiek (IGDI; Interactieve Gedifferentieerde Directe Instructie). In de praktijk betekent dit dat de school ernaar streeft alle leerlingen te laten profiteren van de groepsinstructie, maar vooral tijdens de verwerking rekening houdt met de verschillen tussen leerlingen.

Leren houdt voor ons meer in dan het opdoen van kennis. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan: het vergroten van het zelfvertrouwen en de zelfkennis, het ontwikkelen van sociale vaardigheden, leren omgaan met emoties, gebruik maken van je creatieve mogelijkheden.

“Ook al heeft ons kind een beperking, we hoeven nooit extra in te springen. Ook niet tijdens excursies. Dat is wel een opluchting”

ADVIES VOOR EEN INCLUSIEVE PRAKTIJK

- + Blijf niet bij je vooroordelen hangen, ga het doen. Als je het te lang hebt over alle beren op de weg, dan komt er niks van
- + Ouders zijn de hulpbron om structureel vanuit het kind te blijven denken. Het gaat om educatief partnerschap
- + Zet mediërend leren in voor álle kinderen, niet alleen voor kinderen met een label
- + Zorg dat het personeel zich veilig voelt om te handelen, zeker als de situatie moeilijk of onwennig is
- + Denk niet vanuit gemiddelden
- + Hou niet krampachtig vast aan methodes
- + Zorg af en toe voor 1:1 aandacht
- + Het schoolgebouw moet inclusieve praktijken stimuleren en niet hinderen

TOEKOMST

Op dit moment is een speerpunt van ontwikkeling van onze school om ook in de toekomst gericht tegemoet te kunnen blijven komen aan de enorme diversiteit en heterogeniteit van leerlingen. We zijn tegelijkertijd ook bezig met nieuwbouw. In de opdracht aan de architect is de visie op inclusief onderwijs richtinggevend bij het ontwerp van het gebouw, zodat ook het gebouw inclusief onderwijs mogelijk maakt en ondersteunend werkt. Zo wordt in de nieuwbouw rekening gehouden met mindervalide kinderen, zodat zij voldoende ruimte en mogelijkheden hebben om zich, net als alle kinderen, zelfstandig in het groepslokaal en het hele gebouw te kunnen bewegen.

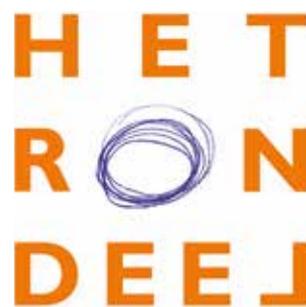
VOORSTELLEN

HET RONDEEL IN DEN BOSCH

“WIJ WILLEN GRAAG VOORUIT EN GAAN UITDAGINGEN AAN”

Basisschool Het Rondeel is met 185 kinderen, onderdeel van de Brede Bossche School aan de Aa in Den Bosch (BBS). Het Rondeel ziet zichzelf als ‘dé school in de wijk Oost voor alle kinderen, waar je thuis nabij onderwijs krijgt’. Een afspiegeling van de kleurrijke wijk waar ze deel van uitmaakt met een grote diversiteit aan kinderen qua afkomst, cultuur, overtuigingen en competenties. Het Rondeel is een school die onafhankelijk is van enige levensbeschouwelijke of maatschappelijke stroming. Rondeel behoort tot de scholenkring Algemeen Toegankelijk Onderwijs (ATO) en samenwerkingsverband SWV de Meierij.

Het Rondeel dankt haar naam aan het ronde gebouw, maar tevens aan het soort onderwijs waarvoor gekozen is. De cirkel drukt veiligheid en bescherming uit, maar ook openheid: kom maar binnen, hier ben je welkom.

VISIE & MISSIE

“Het Rondeel is dé school in de wijk Oost, waar je moet zijn om het beste uit jezelf te halen, zowel op cognitief gebied als voor je persoonlijke vorming. Hiervoor creëren we als team een uitdagende, positieve en veilige omgeving waarin we samen met ouders het kind centraal stellen. De school voorziet zoveel mogelijk in onderwijs op maat door een efficiënte organisatie en een sluitende zorgstructuur 0-13 jaar. Samen met de partners van de BBS aan de Aa bieden wij het kind een compleet arrangement met oog voor expressie, beweging en een gezonde leefstijl.”

INCLUSIEVE CULTUUR

Schoolleider: “Kritische ouders hebben we nodig om ons scherp en in beweging te houden. Wij zien kritiek als een advies aan de school”

DENKEN IN MOGELIJKHEDEN

Onze school kiest er bewust voor om in te zetten op het welbevinden en de betrokkenheid van iedereen. De sfeer is plezierig en open. We houden van humor en speelsheid. We denken in mogelijkheden en niet in belemmeringen en zien kritiek als advies. Daar waar we kansen zien grijpen we ze ook, want we zijn nieuwsgierig naar nieuwe ontwikkelingen!

SAMEN!

We kennen de kinderen en de ouders en we gaan jaarlijks op huisbezoek. Wij vinden een goede relatie met hen belangrijk want zij zijn waardevolle hulpbronnen voor de school. Kinderen, ouders en leerkrachten staan er niet alleen voor wanneer ze obstakels tegenkomen. We staan er namelijk sámen voor. We zijn een leergemeenschap, dat betekent dat ook leerkrachten van en met elkaar leren en zich kunnen ontwikkelen. En als leerkrachten zich kunnen ontwikkelen doen kinderen dat ook. De visie van de ‘Vreedzame School’ geldt hierbij als ons uitgangspunt. Verder zijn we een actieve partner in de wijk.

ADVIES VOOR EEN INCLUSIEVE CULTUUR

- + Een duidelijke missie en visie is bepalend en geeft houvast!
- + Wees nieuwsgierig, leer vanuit verwondering, vernieuw, grijp kansen en als het niet lukt, dan heb je het in elk geval geprobeerd
- + Ga samen uit van het plezier en de ontwikkeling van iedereen
- + Het is belangrijk om, vooral in het begin, veel te weten van kinderen, vooral ook over hun gezins- en thuissituatie. Dat maakt dat je samen verantwoordelijk kan zijn voor opvoeden en de pedagogische aanpak. Als je hier bij aanvang relatief veel tijd in stopt, krijg je er later veel goeds voor terug
- + Vertrouwen is een sleutelwoord. Werk aan en vanuit vertrouwen, altijd
- + Denk in mogelijkheden en niet in belemmeringen
- + Je kunt inclusief onderwijs pas aangaan als je het wilt ervaren. Leren door te doen!
- + Goed onderwijs is de basis, van daaruit kun je verder werken aan inclusief onderwijs

INCLUSIEF BELEID

INCLUSIEF EN TOEGANKELIJK

We streven actief naar inclusief onderwijs. Dat betekent dat alle kinderen uit deze omgeving welkom zijn op onze school. Ook als ze veel ondersteuning nodig hebben. We verwijzen kinderen alleen naar het speciale onderwijs als ouders hier op staan. De school is toegankelijk met liften en een invalidentoilet. Op dit moment brengt het schoolmaatschappelijk werk 'thuiszitters' die zogenaamd niet leerbaar zijn (onthefving hebben van de leerplicht) in beeld. We willen heel graag voor deze kinderen iets kunnen gaan betekenen. Iedereen kan per slot van rekening leren.

VERBONDEN MET WIJK

Wij organiseren een ononderbroken ontwikkelingslijn voor kinderen van 0-13 jaar via BBS en door onderwijs en zorg te combineren. We zijn structureel met de wijk en partners uit de wijk verbonden. Als onderdeel van de BBS ondernemen wij veel activiteiten in samenwerking met de wijk (en ouders), zoals taalles, samen naaien, koken, knutselen, vakantieactiviteiten, wijktheater etc. Ook zijn enkele mensen uit de buurt actief bij de school betrokken, bijvoorbeeld in de bibliotheek, voor de kleine administratie of als gastspreker.

Leerkracht: "Op onze school zitten alleen kinderen uit ons 'voedingsgebied'. We willen geen speciale school in de wijk zijn"

Leerlingen: "Wij doen mee als mediator en helpen problemen op te lossen op het schoolplein. Ook zorgen we ervoor dat kinderen weer meedoen met spelen"

ZEGGENSCHAP

Ouders en kinderen hebben veel zeggenschap op onze school. We hebben een actieve leerlingenraad die democratisch is gekozen uit de groepen 5 tot en met 8. De leerlingenraad denkt bijvoorbeeld mee over de inrichting van het schoolplein en heeft met de Inspectie gesproken over de school. Een jongerenwerker, verbonden aan onze school, laat zich door kinderen adviseren over naschoolse activiteiten.

MEDIATOREN

Wij werken verder met 'mediatoren': dit zijn leerlingen uit groep 7 of 8 die getraind zijn om via een stappenplan kleine conflicten op te lossen tijdens pauzes en kinderen kunnen inspireren om samen te spelen. Ze zijn zichtbaar vanwege hun speciale hesjes en kunnen een diploma halen als mediator. Leerlingen zijn hier enthousiast over.

INTEGRATIEKLASSEN

Wat ons bijzonder maakt is dat we steeds meer met 'integratieklassen' werken. Dat betekent juist níét dat een groepje leerlingen met extra leerbehoeften in een speciale klas les krijgt, maar dat twee leerkrachten met een samengestelde klas werken (co-teaching).

We hebben een poos geleden in Graz (Oostenrijk) gezien hoe deze manier werkte. Dit idee is mee naar Den Bosch genomen om ermee te pionieren met een paar scholen binnen ons SWV.

Doordat er twee leerkrachten in één groep lesgeven blijkt er meer en betere aandacht te zijn voor leerlingen, wat kinderen ook enthousiast beamen. In deze integratiegroepen zitten méér kinderen met specifieke leerondersteuning dan in andere groepen. Je ziet dat kinderen met een 'uitdaging' zich optrekken aan andere kinderen, zonder dat dit iemand belemmert in zijn of haar ontwikkeling. Integendeel, leerlingen leren veel van elkaar over en weer.

Ook ouders hebben we betrokken bij onze reis naar Graz en tijdens de opleiding co-teaching. Zij zijn tevreden over dit concept. Omdat dit een groot positief effect heeft, hebben we besloten om een volgende stap te maken: alle klassen moeten gebruik kunnen maken van co-teaching op vaste tijden.

Leerkracht: “Onze deskundigheid om kinderen met speciale onderwijsbehoeften op te vangen willen we de komende jaren verder ontwikkelen zodat niemand naar het speciaal onderwijs hoeft”

KENNIS EN HULPBRONNEN

Kinderen krijgen zoveel mogelijk begeleiding van de eigen leerkracht die allerlei kennis kan opdoen over concepten zoals: inclusief onderwijs, Handelingsgericht Werken (HGW), Vreedzame School, co-teaching, tutorleren en mediërend leren, gespreksvoering, mindfulness en sociale vaardigheidstrainingen. Soms zijn ouders bij de scholing van leerkrachten betrokken. En wat de leerkrachten niet in huis hebben vullen we aan met specialisten zoals een sportleerkracht die behalve bij sportles, ook op het plein wordt ingezet. Soms kijken professionals met ons mee uit het zorgteam (maatschappelijk werk, welzijn, jeugdgezondheidszorg, fysiotherapie, logopedie, onderwijs en voorschoolse voorzieningen). Dit team wordt aangevuld met collega's die veel affiniteit hebben met gedrag en sociaal emotionele ontwikkeling. We werken met een schakelbouw waarbij kinderen met een taalachterstand of taalstoornis intensief begeleid worden. Onze school heeft ook twee vertrouwenspersonen voor leerlingen die hun verhaal kwijt willen. Verder is er structureel een schoolmaatschappelijk werker die de kinderen en leerkrachten goed kent en direct kan inspelen op lastige individuele of groepsituaties die buiten het bereik van de leerkrachten vallen.

Ouder: "Er is veel aandacht voor mijn kind dat anders leert. Wij staan er nooit alleen voor"

INSTRUCTIE

We bieden verschillende leerlijnen in een klas aan en elk kind wordt op zijn of haar eigen niveau bediend. Enerzijds door de methode te volgen, anderzijds krijgen de kinderen instructie op hun eigen leerlijn. Bij één op één situaties worden diverse manieren toegepast en concreet materiaal ingezet. Instructie gaat volgens het IGD model (Interactieve Gedifferentieerde Directe Instructie), waarbij differentiatie tijdens de instructie plaatsvindt. Er is ook een eigen leerlijn (en rapport) voor kinderen die minder vanzelfsprekend meekunnen met de gemiddelde lesstof, zodat we ze kunnen toetsen aan de hand van hun eigen ontwikkeling. Wij willen kinderen zo laten zien dat ze zich wel degelijk ontwikkelen en presteren. We stemmen dit ook nauwkeurig met ouders af. Dit alles is terug te zien in groepsplannen, individuele plannen en ontwikkelingsperspectieven.

PASSEND ONDERWIJS EN FINANCIËN

Wij kunnen bij ons SWV een ondersteuningsbudget aanvragen voor de extra ondersteuning die nodig is voor een leerling. Dit kan alleen voor individuen, niet voor groepen. De hoogte van dit budget is afhankelijk van het individuele plan dat per leerling wordt gemaakt door ons. Het aanvragen van deze ondersteuningsbudgetten kost ons veel tijd; er zijn diagnoses en cijfers nodig om iets aan te tonen, het dossier moet op orde zijn. De arrangementen moeten ook individueel verantwoord worden. Het geldt dat we hiermee binnenhalen voor een leerling wordt zo effectief mogelijk ingezet voor de leerling én de klas, zodat niet alleen het ene kind, maar ook andere kinderen kunnen profiteren. Van het geld van deze ondersteuningsbudgetten kunnen we een leerkracht financieren.

Schoolleider: “Kinderen in het speciaal onderwijs die klaar zijn om weer naar het regulier onderwijs terug te gaan, krijgen geen geld mee. Het is dus belangrijk om samen met speciaal onderwijs op te trekken”

Ongeveer 47% van de kinderen heeft een extra bekostiging middels de leerlinggewichtregeling, vanwege opleidingsniveau of achtergrond van de ouders. Dit zie je ook terug in het percentage kinderen dat uit een ‘multiprobleem’ gezin komt. Daarnaast krijgen we ‘plus- en impuls gelden’ (extra financiering bedoeld voor scholen met veel ‘achterstandsleerlingen’) vanuit de wijk. Soms huren ouders derden in om hun kind op school te ondersteunen, bijvoorbeeld een coach via de gemeente. Het SWV verwijst minder kinderen door naar het speciaal onderwijs dan landelijk het geval is. Verder overlegt het SWV met gemeenten om het budget uit de jeugdzorgwet in te zetten op scholen indien nodig.

ADVIES VOOR INCLUSIEF BELEID

- + Haal de druk weg uit alle lagen
- + Stel de vraag: wat kunnen we verzorgen dat wél passend is?
- + Geef kinderen veel zeggenschap
- + Geef ouders de kans om actief mee te denken en doen
- + Ga op andere scholen kijken
- + Hou 10% reserve voor materiaal en hulpmiddelen
- + Andere kinderen liften mee op het arrangement van een kind. Wat voor één kind goed is, is vaak ook voor andere kinderen goed

INCLUSIEVE PRAKTIJK

LEERVORMEN

We werken met adaptieve en coöperatieve leervormen, die volgens ons het beste uit kinderen naar boven halen en hen veilig laten zijn in de klas. Co-teaching, twee leerkrachten in een samengestelde klas, is vorig jaar begonnen met één klas, nu zijn er drie (groepen 1-2, 5 en 7) en we hopen dat volgend schooljaar alle klassen zo ingericht worden. Alle co-teachers zijn leerkrachten die vaak ook nog een ander specialisme hebben. Beide leerkrachten werken nadrukkelijk met de hele klas, maar kunnen ook specifieke aandacht geven als dat nodig is. Verder hebben we ook onderwijsassistenten en stagiaires die vaak met groepjes buiten de klas, op de leerpleinen, werken.

“Het is een basiskeuze om de ondersteuning van kinderen in de klas tegemoet te komen en dus niet buiten de klas remedial teaching te geven”

Leerlingen: “Twee juffen in de klas is fijner, want we krijgen dan meer aandacht”

Met co-teaching maken wij ook gebruik van tutorleren: kinderen die de stof zich niet zo makkelijk eigen maken kunnen, met name ook in de integratieklassen, zich optrekken aan kinderen die het goed aan kunnen. En die leren op hun beurt de stof nóg beter, door het hardop te moeten uitleggen aan anderen. Een win-win situatie dus. Verder hebben we veel praktische hulpmiddelen en gebruiken we alle ruimtes om te leren. Als je bij ons binnenloopt zie je veel leerlingen die zelfstandig in groepjes werken. Onze school is divers ingericht met leerpleinen rondom de lokalen met verschillende tafels, stoelen, banken, statafels en ook kleden. Kinderen kunnen op allerlei plekken en op allerlei manieren zo samenwerkend leren.

DRIEHOEK SCHOOL, OUDER, KIND

De driehoek school, ouder, kind is voor ons essentieel. Wij betrekken kinderen bij hun eigen leerproces en ouders bij de ontwikkeling van hun kind. Ouders kunnen gemakkelijk binnenlopen, e-mailen of whats-appen. Ouders blijven via de app Klasbord op de hoogte van de ontwikkeling van hun kind en het nieuws op school. Zo trek je werkelijk samen op. Als er dan belemmeringen zijn ligt er een basis om er samen uit te komen.

MEDISCH KINDERDAGCENTRUM

We zouden graag kinderen met meervoudige beperkingen op onze school willen ondersteunen. Behalve dat we uitzoeken hoeveel van deze kinderen in ons voedingsgebied wonen, werken we nu al samen met het Medisch Kinderdagcentrum om kinderen in de peutergroepen te krijgen. Ook dan proberen we elkaars expertise over en weer in te zetten.

ADVIES VOOR EEN INCLUSIEVE PRAKTIJK

- + Als een kind gelukkig is komen de resultaten vanzelf
- + Co-teaching: het is een cadeautje om samen voor de klas te staan, voor de leerlingen én voor de leerkrachten
- + Geef kinderen de ruimte om anders te mogen leren, bijvoorbeeld op een kled of bij een statafel. "Kun je liggend beter schrijven? Kun je het lezen? Dan is het oké"
- + Wees helder waar je keuzes maakt en deel die met het team
- + Maak samen basiskeuzes zoals 'geen RT (remedial teaching) buiten de klas'. En werk daarmee
- + Gebruik coöperatieve werkvormen, die helpen om met diversiteit om te gaan

TOEKOMST

We willen ons doorontwikkelen naar een Inclusief Kind Centrum, waar ook kinderen met ernstige beperkingen welkom zijn en kunnen leren. Waar co-teaching voor de hele school normaal is. Van integratieklas naar integratieschool. Dan hebben we wel graag grotere ruimtes. We kunnen nog veel ontwikkelen met (onze partners in) de wijk en zorgorganisaties. Met buurtbudgetten, zorggelden, onderwijsgelden kun je samen meer bereiken. Dan willen we een functioneel wijkteam, wat ouders niet afschrikt. Verder willen we ook een betere samenwerking tussen primair en voortgezet onderwijs. Het is voor ons belangrijk te weten dat kinderen op een goede manier verder kunnen met hun talenten en hun toekomst.

EVEN

VOORSTELLEN

DE VERREKIJKER IN JULIANADORP

“DOOR DE VERREKIJKER WORD JE GEZIEN!”

Basisschool De Verrekijker is een protestants christelijke Jenaplanschool met 121 leerlingen en onderdeel van de Kopwerkscholen. Het behoort tot het samenwerkingsverband (SWV) Kop van Noord Holland. In tegenstelling tot veel scholen heeft de Verrekijker een groeiend aantal leerlingen. De Verrekijker is van oorsprong een fusie tussen twee scholen (1995) en de beide scholen, één in Julianadorp en één in Den Helder ('kijkers'), geven samen één blik (met de verrekijker) op de toekomst. De school heeft een grote diversiteit aan leerlingen.

De school heeft een speelse, zeshoekige bouwstijl met ruimtes die kunnen worden

geopend en gesloten naar gelang de wensen. Het hele gebouw heeft de vorm van een honingraat, alles is met elkaar verbonden. De school beschikt over een ruime keuken, een groot en groen schoolplein en is aan alle kanten omringd door bos, waarin de kinderen, binnen een natuurlijke afgrenzing, naar hartenlust kunnen spelen. De school is gelegen in een rustige, ruim opgezette, moderne wijk met veel groenvoorzieningen en speelplaatsen.

VISIE & MISSIE

“De Verrekijker is een school waar iedereen zich prettig en welkom voelt. Een samenleving met christelijke- en Jenaplanwaarden die met elkaar zijn verweven. We kijken goed naar elk kind; het individu, zijn of haar talenten en leerprestaties. Speciale kinderen zijn voor ons gewoon, zoals gewone kinderen voor ons speciaal zijn. Daardoor zijn wij een inclusieve school. De kinderen leren zorg en respect te hebben voor zichzelf en alles en iedereen om zich heen. Zij leren, met de hulp van de groepsleider, verantwoordelijk te zijn voor hun eigen leerproces.”

INCLUSIEVE CULTUUR

IDENTITEIT

Onze school is een welkome, vriendelijke school. Het straalt de sfeer uit van een fijne en veilige soort huiskamer vanwege de unieke bouwstijl, de keuken in het centrale punt van de 'honingraat' en de vrolijke tekeningen door het hele gebouw. Wij vinden het belangrijk dat kinderen goed in hun vel zitten en met plezier naar school gaan. Dit beïnvloedt het leervermogen positief. Onze identiteit bestaat uit 3 onlosmakelijk met elkaar verbonden pijlers.

Schoolleider: "Ons uitgangspunt is dat gelukkige kinderen leren en presteren, ongelukkige kinderen niet. Hetzelfde geldt voor leerkrachten"

1 DE CHRISTELIJKE IDENTITEIT

In het christelijk onderwijs staan o.a. waarden centraal als verantwoordelijkheid, openheid, gerechtigheid, zorg en aandacht voor jezelf en voor elkaar, geborgenheid, dienstbaarheid en ontplooiing in de school als gemeenschap. Zo zullen we ieder kind uitdagen zich persoonlijk te ontwikkelen en tegelijkertijd aandacht te houden voor 'het samen'.

2 HET JENAPLANONDERWIJSCONCEPT

Relaties zijn de essentie van het Jenaplanonderwijs, te weten: relatie met jezelf, met de ander en het andere en met de wereld om je heen.

3 HET INCLUSIEVE DENKEN

We laten zien dat elk kind, ongeacht afkomst, ontwikkeling, levensbeschouwing en politieke opvatting, beperkingen of vaardigheden in de groep en op school gelijkwaardig is aan de ander.

Website: “De Verrekijker brengt je omgeving dichterbij en je kunt met een verrekijker afstanden overbruggen”

INCLUSIEF

Wij beschouwen ons als een inclusieve school die niet aarzelt om kinderen met het downsyndroom, een kind dat niet of nauwelijks kan spreken vanwege een aangeboren ziekte, een kind met suikerziekte of een kind dat vanwege de ziekte van Duchenne in een rolstoel zit, te beschouwen als gewone kinderen. Zij zijn op onze reguliere basisschool voor ons niet anders dan andere kinderen en wij dragen uit dat de ‘andere’ kinderen hen ook niet als bijzonder hoeven te beschouwen. Ze horen er vanzelfsprekend bij.

LEEF-EN WERKGEMEENSCHAP

Wij vinden élk kind bijzonder en vinden het belangrijk dat we niet het kind ‘schoolgeschikt’ maken, maar de school ‘kindgeschikt’. We doen ons best om samen met ouders en leerkrachten talenten bij kinderen te ontdekken en kijken wat een kind nodig heeft. Al ons werk doen we met een groot pedagogisch hart. De school zien we als een ‘leef- en werkgemeenschap’ waarbij we ook samen met de leerlingen regels en afspraken per klas maken waar we allemaal verantwoordelijk voor zijn.

Schoolleider: “Kinderen zijn niet ‘lastig’ maar wij moeten goed luisteren en op een goede manier uitleg geven”

ADVIES VOOR EEN INCLUSIEVE CULTUUR

- + Laat je niet te snel weerhouden door belemmeringen
- + Dromen, durven, doen en dan moet je het ook doén!
- + Zorg dat kinderen plezier hebben, dan leren ze graag
- + Isoleer een kind niet. Zorg dat de leerling altijd onderdeel is van de groep
- + Maak van je lokaal een huiskamer waarin het veilig is
- + Maak ouders je ambassadeurs door regelmatig te informeren over je onderwijs en hen vooral te betrekken bij de school
- + Zeg wat je doet en doe wat je zegt

INCLUSIEF BELEID

PROJECTONDERWIJS

Ons team werkt met projectonderwijs, waarbij we kinderen leren samen te werken, zelfstandig en taakgericht te opereren en verantwoordelijkheid te dragen voor het eigen leerproces. Individualiteit is daarbij geborgd in het feit dat we kinderen niet met elkaar vergelijken.

PORTFOLIO

We hanteren een portfolio als rapportage-instrument waarbij de kinderen hun ervaringen, welbevinden, successen en moeilijkheden aan hun ouders vertellen tijdens portfoliogesprekken. De leerkracht geeft daarnaast de 'technische informatie' als scoreresultaten, zodat ouders een compleet beeld krijgen van hun kind.

ONDERSTEUNING

We houden rekening met de individuele onderwijsbehoeften van een kind door in te zetten op extra begeleiding op zijn of haar niveau door een onderwijsassistent. Op het moment dat we onvoldoende zicht hebben op de mogelijkheden en de beperkingen van een kind, initiëren we een onderzoek om vast te stellen wat we wel en niet van een kind mogen vragen.

Schoolleider: "We laten kinderen die geen arrangement hebben maar wel gebaat zijn bij extra ondersteuning meeliften"

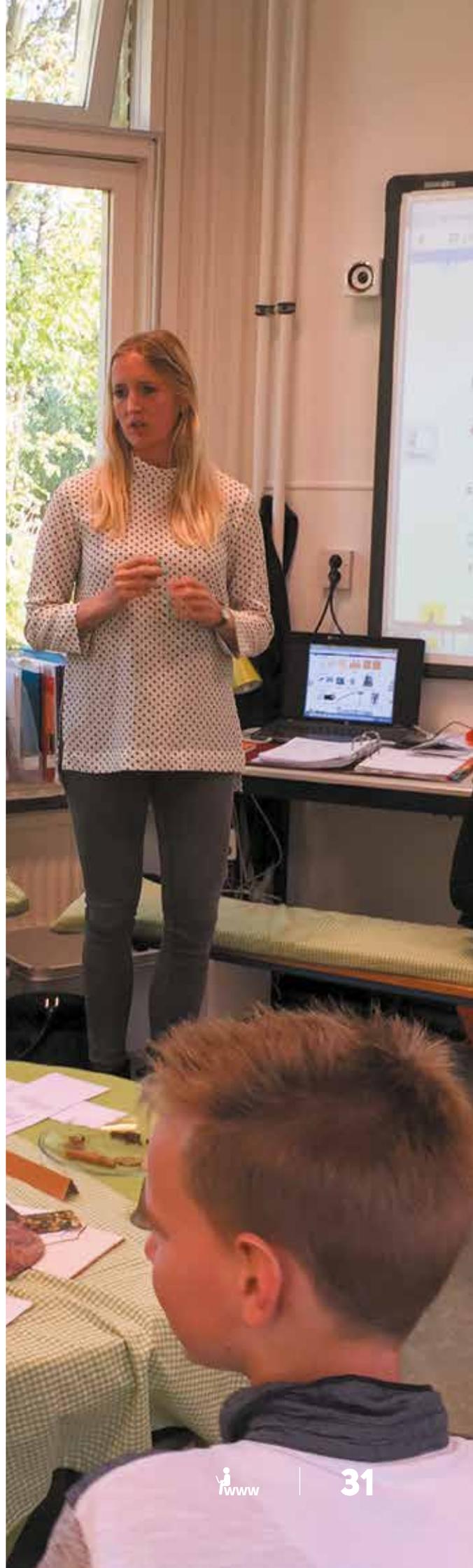

SWV, BESTUUR EN FINANCIËN

Wanneer kinderen meer ondersteuning nodig hebben, starten we een groeidocument om extra hulp bij het SWV aan te kunnen vragen. De aanvragen voor extra ondersteuning gelden voor kinderen met zintuiglijke, lichamelijke en/of verstandelijke beperkingen en voor kinderen met gedragsstoornissen. Ook kinderen met extra ondersteuning op het gebied van dyscalculie en dyslexie kunnen via het ondersteuningsteam van de school aangemeld worden voor extra hulp.

Binnen het SWV is het mogelijk gemaakt om extra geld over te maken aan een school die een leerling met een beperking extra ondersteuning moet geven. Zo'n zorgarrangement komt in de plaats van het rugzakjessysteem waarbij een vast extra bedrag per leerling door het rijk aan de school werd betaald. Het nieuwe zorgarrangement van het SWV, waarop ook onze school een beroep kan doen, is begrensd tot de kosten die met verwijzing naar een speciale school is gemeoid. De Verrekijker maakt soms ook gebruik van PGB, dat ouders kunnen aanvragen. We krijgen goede ondersteuning vanuit het bestuur van Kopwerk als het om het vormgeven van een inclusieve leeromgeving gaat, omdat het bestuur grote affiniteit heeft met inclusief onderwijs. We verwijzen sporadisch door naar het speciaal basisonderwijs.

Leerkracht: “De kracht van onze school is het team en de IB-er. In het team denken wij hetzelfde over kinderen. Wij zien wat er gebeurt en handelen ernaar, zetten hulpmiddelen in als het nodig is en krijgen daarbij steun van collega’s”

KWALITEITSTOETSING

De Inspectie is tevreden over hoe wij 'zorgleerlingen' ondersteunen. We hanteren het kwaliteitsinstrument van Cees Bos, zodat we onze cyclische kwaliteitszorg blijvend kunnen verbeteren. Dit helpt ons bij het behalen van onze kwaliteitsdoelstellingen. In plaats van de eind CITO toets hanteren wij de IEP, een door de inspectie geaccepteerd verantwoordingsinstrument. Het is meer kindvriendelijk, adaptief, korter en veroorzaakt minder stress bij kinderen dan de CITO. We gebruiken naast de IEP de NIO, het intelligentieonderzoek dat ons meer inzicht geeft over de mogelijkheden van kinderen.

STICHTING KOPWERK

Stichting Kopwerk stuurt in Noordelijk Noord-Holland (de Kop van Noord-Holland en West-Friesland) 23 protestants christelijke basisscholen aan. Onze scholen zijn toegankelijk voor alle leerlingen, ongeacht nationaliteit, godsdienst of levensbeschouwing, waarvan de ouders zich kunnen vinden in ons concept en onze grondslag respecteren. De scholen krijgen de ruimte en bewegingsvrijheid

die nodig is om iedere school een eigen kleur te laten uitstralen naar de kinderen, de wijk en het team. Daarnaast werken de Kopwerkscholen onderling intensief samen om de kwaliteit van het leren en opvoeden zo goed mogelijk vorm te geven. Onder het motto 'lokaal wat kan en centraal wat wint' wil Kopwerk groot zijn in kleinschaligheid. Iedere Kopwerkschool geeft aan het onderwijs, samen met de ouders en kinderen, een unieke invulling en eigen kleur.

Daar zijn we trots op! Kopwerkscholen zijn zeker geen eenheidsworsten. Wat de Kopwerkscholen gemeen hebben zijn de christelijke waarden van hoofd, hart en handen van waaruit wordt gewerkt. Op iedere school wordt elk kind uitgedaagd zich persoonlijk te ontwikkelen, samen met andere kinderen. Onze slogans: 'Ieder kind mag er zijn' en: 'Eruit halen wat erin zit' in balans houden, dat is iedere dag opnieuw de mooie en soms moeilijke en zware taak van een Kopwerkleerkracht. Het is dan ook meer dan het gewone! Omdat onze kinderen van nu, die de samenleving van later vormen, met minder niet toe kunnen.

ADVIES VOOR INCLUSIEF BELEID

- + Houd de bureaucratie weg bij leerkrachten en schoolleider
- + Richt je beleid op de zorg van *alle* leerlingen en niet alleen op de zorg van zogenaamde zorgleerlingen
- + Probeer een groepsarrangement te onderhandelen met het SWV
- + Werk nauw samen met ouders. Zij zijn je ambassadeurs
- + Zorg dat het schoolbestuur achter je staat in inclusief beleid
- + Onderhoud een goede en effectieve relatie met het SWV

INCLUSIEVE PRAKTIJK

Ouder: *“Kinderen op deze school krijgen geen stempel maar wél de goede ondersteuning”*

SAMENHANG

Wij bieden een gedegen instructie voor de vaardigheden taal/lezen, rekenen en schrijven, als een goede basis voor verdere ontwikkeling. Wij vinden het belangrijk dat het onderwijs zo veel mogelijk in samenhang plaatsvindt, waarbij wereldoriëntatie een belangrijke plaats inneemt. Kinderen hebben voldoende ruimte voor eigen inbreng op een manier die hun motivatie en betrokkenheid stimuleert. We gaan uit van hun talenten en niet van hun gebreken. Projectonderwijs helpt om de diversiteit van kinderen te bedienen, alles komt steeds terug en hangt met elkaar samen en elk kind kan ontdekken waar zijn of haar talenten liggen en waar hij of zij nog kan leren.

We houden daarbij bijvoorbeeld ook rekening met beelddenkers. Binnen ons onderwijs is er ook ruimte voor koken, muziek maken en andere creatieve vakken.

GEMENGDE KLASSEN

Kinderen zitten van jongs af aan in gemengde klassen. Daardoor zijn zij gewend zich te concentreren en leren zelfstandig te werken. Ook leren zij door de diversiteit aan leeftijden, vaardigheden en beperkingen goed met elkaar om te gaan en weten ze conflicten beter te hanteren. In gemengde klassen is het voor leerkrachten makkelijker te differentiëren.

Leerling: *“Op deze school wordt niet veel gepest. Als het gebeurt wordt er direct wat aan gedaan”*

ouders

Nieuwe ouders worden door onze kinderen rondgeleid en kunnen de kinderen zelf vragen stellen over de school. Ouders zijn belangrijk voor ons. Zij kennen hun kind het beste en wij zorgen ervoor dat ze altijd bij ons terecht kunnen. Niet alleen bij een welbevinden- of portfoliogesprek. We hanteren een heen-en-weer schriftje voor alle kinderen, zodat ouders en leerkrachten goed op de hoogte zijn van het wel en wee van het kind. We bieden aan leerlingen en ouders rust en structuur.

Ouder: “Ook al ben ik moslima op een christelijke school, ik voel me welkom op deze school en er wordt altijd rekening gehouden met mijn cultuur”

advies voor een inclusieve praktijk

- + Zorg dat een kind plezier heeft in leren
- + Gemengde klassen zorgen voor betere differentiatie
- + Hou het ‘elastisch vermogen’ van de groep en van de leerkracht in de gaten en zoek samen naar oplossingen als een grens bereikt lijkt
- + Een sterk team is noodzakelijk voor de beste praktijk
- + Blijf over ‘inclusiviteit’ met elkaar en met ouders in gesprek

toekomst

We kennen de luxe dat steeds meer ouders zich in hun omgeving presenteren als ambassadeurs van onze school. Ondanks de krimp waarmee het hele basisonderwijs te maken heeft, verheugt onze school zich in een stabiel, zelfs groeiend leerlingaantal. En dat niet uitsluitend met zorgkinderen. Onze droom is dat we groeien naar een volwassen Inclusief Kind Centrum, waarin naast onderwijs ook andere partners betrokken zijn die het unieke kind als uitgangspunt nemen voor hun denken en handelen. We hebben als school de ambitie een excellente, inclusieve, professionele en herkenbare Jenaplanschool te zijn, gebaseerd op onze pedagogische opdracht, met goede opbrengsten in de ruimste zin en een veilig en aangenaam leef- en werkklimaat. In die zin zien wij de toekomst zonnig tegemoet.

VOORSTELLEN

● DE KROEVENDONK IN ROOSENDAAL

“GELOVEN IN ONTWIKKELING. ALTIJD!”

Basisschool De Kroevendonk is een levendige wijkschool met een regionale functie omdat het de enige protestants christelijke basisschool is in Roosendaal, Noord-Brabant.

De kroevendonk heeft 330 leerlingen met daarbinnen een grote diversiteit aan kinderen met allerlei achtergronden, culturen en vaardigheden. Zo'n 50% van de leerlingen komt uit de wijk Langdonk, waar een diverse bevolking woont met veel verschillende nationaliteiten. De school is onderdeel van het eerste Integraal Kind Centrum (IKC) in Roosendaal dat werkt vanuit een inclusieve visie op onderwijs en opvang. De school is de enige school die valt onder het bestuur van de Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs SPCO en is verbonden aan het samenwerkingsverband SWV PO Roosendaal-Moerdijk en omgeving.

VISIE & MISSIE

Ieder kind is welkom. Ieder kind kan leren en heeft gelijkwaardige kansen om te leren. We accepteren het kind zoals het is en geloven in het ontwikkel- en het leerpotentieel van élk kind. We zijn intrinsiek gemotiveerd om het beste uit kinderen naar boven te halen in een respectvolle en plezierige leeromgeving. Onze kernwaarden zijn dan ook:

- 1. Werkend vanuit een protestants christelijke basis*
- 2. Ieder kind is uniek en heeft eigen talenten*
- 3. Het onderwijs moet talenten helpen ontwikkelen (er uit halen wat er in zit)*
- 4. Ontwikkeling dient te gebeuren in een positief pedagogisch klimaat met denken in mogelijkheden*

INCLUSIEVE CULTUUR

Leerling: “Wij leiden ouders zelf rond. Dat is heel leuk, want dan kun je alle klaslokalen in en vragen van ouders beantwoorden”

IEDEREEN IS DE NORM

Onze school straalt een goede sfeer uit, met veel licht, inspirerende spreuken aan de muur en veel ruimtes waar kinderen met andere kinderen kunnen leren. We vinden het belangrijk dat elk kind, maar ook elke ouder en lid van het schoolteam zich gezien voelt en dat we open staan voor dingen die anders gaan. Iedereen is de norm.

SAMEN

Ouders zijn op allerlei manieren bij onze school betrokken en we hechten grote waarde aan hun inbreng. Leerkrachten, kinderen en ouders zien het samen optrekken en samen leren als een grote meerwaarde. We willen eventuele belemmeringen oplossen, liefst zo snel mogelijk, voordat problemen groter worden. We halen dan veel kennis bij kinderen zelf, ouders en soms ook bij externen. Daarom is het fijn dat de schoolleider een groot netwerk heeft. Niemand staat er dus ooit alleen voor. We doen het hier samen.

HET KIND IS VAN DE SCHOOL

De leerkracht is verantwoordelijk voor de begeleiding van een kind, maar tegelijkertijd is het kind de verantwoordelijkheid van het hele team. Het kind is dus niet alleen van die ene leerkracht. Het kind is van de school, zodra het de school binnenkomt.

INCLUSIE ALS GROEIproces

Inclusie is normaal voor iedereen en inclusief onderwijs zien we als een groeiproces. We inspireren elkaar rondom nieuwe ontwikkelingen in het (inclusief) onderwijs. De schoolleider is gastdocent op hogescholen, verzorgt workshops en bezoekt veel bijeenkomsten rondom inclusie. Hij en de intern begeleiders (IB-er) hebben een actieve rol in het laten zien hoe belemmeringen aangepakt kunnen worden. Als iemand een goed artikel of boek vindt dan verspreiden we dat direct naar iedereen. Als er kansen liggen die ons werk kunnen verrijken of versterken dan grijpen we die.

VISIE MEDIËREND LEREN

Aansluitend en aanvullend op onze visie werken wij ook volgens de visie van mediërend leren. Deze visie heeft als uitgangspunt dat iedere leerkracht een positieve verwachting heeft van de mogelijkheden van de leerling. Vanuit een goed contact met de leerling stimuleert de leerkracht het kind om zelf naar oplossingen te gaan zoeken. Deze actieve benadering moet er tevens toe leiden dat problemen rond gedrag en motivatie verminderen. De rol van de leerkracht is hierin erg belangrijk. Daarnaast is het de taak van de leerkracht om te kijken wat het kind al kan en dan vervolgens de stof een stapje hoger aan te bieden.

Leerkracht: “Het hoeft niet altijd gemakkelijk te zijn. Soms moet je uit je comfortzone durven gaan”

SCHOOL ALS LEEFGEMEENSCHAP

Wij werken ook vanuit de visie van de Vreedzame School, waarbij de school gezien wordt als een leefgemeenschap waarin kinderen een stem krijgen en samen leren om beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en de leefgemeenschap en leren goed omgaan met verschillen.

“Ouder: “Ons kind is heel erg druk en beweeglijk maar wordt niet gezien als een bepaald ‘etiket’. Ze houden heel goed rekening met hem en hij voelt zich geliefd”

ADVIES VOOR EEN INCLUSIEVE CULTUUR

- + Gebruik de visie als kapstok en baseer je pedagogische visie op je mensvisie zodat je niet in systeemvalkuilen stapt
- + Zorg dat de visie, die uitgaat van het recht op leven en samenleven, zichtbaar en herkenbaar is. Dan kun je mensen niet buitensluiten
- + Zorg dat leerkrachten dezelfde soort ‘inclusieve’ startpositie hebben en dezelfde soort kennisoverdracht
- + Je moet hard willen werken om vorm aan inclusief onderwijs te geven en zorgen dat iedereen meedoet
- + Betrek ouders als partners bij je onderwijs en betrek kinderen bij het stellen van doelen. Neem ze mee in wat je doet
- + Reflecteer regelmatig met elkaar op je school en betrek daarin ook de ouder

INCLUSIEF BELEID

“Schoolleider: “Geld is altijd nodig, maar soms kun je met inventiviteit ook ver komen bijvoorbeeld om via sponsors een lift geplaatst te krijgen als de gemeente het niet doet”

PASSEND ONDERWIJS VANUIT INCLUSIEF DENKEN

Op onze school is sprake van passend onderwijs vanuit inclusief denken. We zijn een eenpitter en hebben daardoor veel eigen regie om dit vorm te geven. Het is belangrijk dat er stevig leiderschap is, mensen die de visie in de gaten houden, ontwikkelingen bijbenen en leerkrachten weghouden van bureaucratisch gedoe. Dat doet de schoolleider samen met een beleidsmedewerker visie en de IB-ers. Bij ons werkt geen adjunct-directeur. We nemen alleen dié leerkrachten aan die pal achter onze identiteit en visie op inclusief onderwijs staan. Ook moeten leerkrachten verplicht de basiscursus mediërend leren volgen zodat we vanuit dezelfde manieren naar kinderen leren kijken en luisteren. Als het mogelijk is combineren we rollen en functies met elkaar. Zo is een orthopedagoog ook groepsleerkracht.

Wij hebben afgelopen twee jaar geen kinderen doorverwezen naar het speciaal onderwijs. IB-ers zorgen dat veel werkdruk rondom het aanvragen van arrangementen bij onderwijzend personeel weg wordt gehouden. Zodat leerkrachten kunnen doen waar ze goed in zijn.

NETWERK EN DE WIJK

We hechten grote waarde aan een goed netwerk en een prettige werkrelatie met iedereen die belangrijk is voor het kind: ouders, leerkrachten, wijkteam en anderen. De inspectie en het SWV werken ook actief met ons mee en zijn ondersteunend.

Leerkrachten krijgen voldoende kennis via het schoolteam, scholing of uitwisseling met andere scholen over allerhande actuele onderwerpen en methodes.

We investeren de laatste jaren veel in de leefbaarheid en sociale samenhang in de wijk. Er zijn goede relaties en veel contacten in de wijk met wijkteam, buurtsportvereniging, welzijnswerk, Mytylschool, bewonersplatform, buurtpreventieteam en wijkagent.

“Ouder: “Toen ik voor het eerst met onze dochter op deze school kwam, begreep ik pas wat we gemist hadden: de vanzelfsprekendheid in het welkom heten van kinderen zoals zij”

IKC EN WIJ SAMEN

Als eerste basisschool in Roosendaal kregen we de kans om per schooljaar 2015-2016 te starten met een Integraal Kind Centrum (IKC). De ontwikkeling van dit centrum voor spelen, leren en ontwikkelen van 0 – 12 jaar is een groeiproces. De kernpartners binnen het IKC zijn basisschool De Kroevendonk, kinderdagverblijf Dotjes, peutergroep De Kroevendonk en Stichting Wij Samen. Stichting Wij Samen is een kleinschalige vorm van opvang en zorg voor kinderen met (ernstig) 'meervoudige beperkingen'. De schoolleider faciliteert de ruimte, de samenwerking en organiseert de juiste mensen in het stichtingsbestuur. De kernpartners wisselen kennis en kunde uit, maar soms ook menskracht.

Zo creëren we samen meer kansen voor 'inclusieve' ontwikkelingen en leren (hele) jonge kinderen met elkaar te spelen en omgaan met elkaar, ongeacht hun beperkingen of bekwaamheden.

Schoolleider: "Je moet werken aan vertrouwen op alle lagen. Zorg dat er ruimte en vertrouwen is waarbij leerlingen en leerkrachten om hulp kunnen vragen"

GROEPSGROOTTE EN DESKUNDIGHEID

De gemiddelde groepsgrootte is 23. Kinderen werken met elkaar in de klas en zo min mogelijk daarbuiten. Soms is dat nodig, maar dat zien we als een uitzondering. Daarom is er geen remedial teacher. Daar waar een groep (te) groot is, zoekt onze school naar extra inzet van onderwijsassistenten. Ambulant begeleiders, logopedisten, jeugdprofessionals en andere vakspecialisten kunnen het team ook aanvullen. Zij werken voor de héle klas en niet alleen voor één kind. Waar nodig wordt een individuele leerlijn vastgelegd in een zogenaamd ontwikkelingsperspectief plan (OPP).

GROEIDOCUMENTEN

Sinds de ingang van schooljaar 2016-2017 werken we met een individueel groeidocument voor elk kind. Een soort portfolio die de ontwikkeling van een kind beschrijft met doelen die de leerling en de ouders mee kunnen bepalen.

OUDERS

Wij betrekken ouders structureel bij onze school via een ouderkamer waar ouders kunnen bijpraten met de schoolleider en anderen. Maar ook via sociale media, workshops, gesprekken rondom het groeidocument, ouderraad en MR.

Schooleider: “Via ons inclusieve beleid scheppen wij dié voorwaarden die nodig zijn om onze school voor elk kind toegankelijk te maken op alle gebieden”

PASSEND ONDERWIJS EN FINANCIËN

Onze school heeft sinds de invoering van passend onderwijs geen kind naar het speciaal onderwijs verwezen. Doordat het SWV scholen die voor inclusief onderwijs gaan goed ondersteunt. En omdat we een eigen buffer hebben om te kunnen blijven investeren. Het SWV had voor de invoering van passend onderwijs veel meer verwijzingen naar het speciaal onderwijs dan nu. Er is dus een ontwikkeling naar meer inclusie ingezet. De krimp binnen het speciaal onderwijs wordt opgevangen door ambulante begeleiding (via arrangementen) in te zetten op reguliere scholen.

Per leerling wordt bepaald wat er nodig is op de reguliere school en wat wordt toegekend. Deze ondersteuning wordt als ‘budget’ vastgesteld en niet in ‘aantallen arrangementen’.

ADVIES VOOR INCLUSIEF BELEID

- + Schoolleider moet er helemaal in geloven en leiderschap tonen
- + Ontwikkel de school met elkaar, van onderop en sámen
- + Zoek mensen met een passie voor kinderen en die dingen weten of kunnen die je nodig hebt
- + Personeel hoeft echt niet van alle stornissen op de hoogte te zijn, maar wel kennis hebben hoe hij of zij met bepaalde kenmerken van een kind om kunnen gaan
- + Zorg dat je als schoolleider een sterk netwerk hebt, zowel lokaal als rondom inclusief onderwijs
- + Vraag aan het eind van een gesprek regelmatig of iemand een tip voor je heeft. Ook aan ouders!
- + Laat niet de beperkingen van regelgeving, financiën, ‘onmogelijkheden’ leidend zijn
- + Grijp kansen die een IKC kan bieden, waarbij je onderwijs, opvang en zorg kunt combineren

INCLUSIEVE PRAKTIJK

MEDIËREND LEREN

We laten kinderen zo veel mogelijk samenwerken omdat we hechten aan het ontwikkelen van zelfstandigheid bij leerlingen. We luisteren en kijken in detail naar wat een kind doet. Dit hebben we geleerd in de trainingen 'mediërend leren'. We richten ons niet op één kind met een beperking, maar we zorgen er voor dat álle kinderen kunnen leren en participeren tijdens de lessen.

Leerkracht: "Wij blijven het kind zien, dus niet alleen zijn of haar gedrag"

Leerkracht: "Hou altijd in je achterhoofd, zeker bij tegenslag: iedereen hoort erbij en heeft wat bij te dragen"

Kinderen zeggen dat we met liefde les geven, dat we echt om hen geven. We stralen dat uit als team. Ouders vangen dat ook op en zijn daar heel blij mee. Alles wordt uit de kast gehaald zodat een kind op een fijne manier mee kan komen.

ADAPTIEF ONDERWIJS

Wij geven adaptief onderwijs en gebruiken wisselende werkvormen zowel klassikaal, in groepjes of individueel. Wij kijken bij elkaar in de klas om tot oplossingen en nieuwe inzichten te komen. Je mag een situatie moeilijk vinden en dat laten blijken, dat geldt voor zowel leerkrachten als voor leerlingen. Wij gebruiken reguliere methodes en maken indien nodig gebruik van andere methodes en materialen. We hebben geen specifieke 'standaard methodiek' in de begeleiding, maar kijken wat er per situatie nodig is.

Leerling: "Soms mag ik gewoon even bewegen en rondlopen omdat ik niet lang kan stilzitten"

LEERLING DENKT ACTIEF MEE

Het woord 'samen' is voor ons in alle relaties belangrijk. Dit zien we bijvoorbeeld terug in de individuele groeidocumenten en de betrokkenheid van kinderen die bij gesprekken over hun ontwikkeling vaak aanwezig zijn en dan actief meedenken en praten.

ADVIES VOOR EEN INCLUSIEVE PRAKTIJK

- + Ga eens kijken bij scholen waar inclusief onderwijs op een andere manier wordt vormgegeven
- + 'Hands on' mentaliteit: als je iets wilt, dan ga je het doen!
- + Vier je successen
- + Neem mensen serieus en pak de signalen van ouders, leerlingen en leerkrachten op
- + Je vak is je passie voeden!
- + Denk niet te veel aan problemen die gaan komen, want dan kom je niet in beweging

TOEKOMST

We willen ons doorontwikkelen van een vreedzame school in een vreedzame wijk. Waarin we niet alleen werken aan een brede ontwikkeling van kinderen, maar ook meer kunnen differentiëren. Met meer fysieke ruimte, waarin onderwijs en zorg gecombineerd kunnen worden in samenwerking met partners. En zeker ook met meer eigen regie en regelruimte. Het zou mooi zijn als we onderwijs en zorg nog meer kunnen integreren binnen het Integraal Kind Centrum. Hierbij zullen we soms buiten de kaders of buiten de schoolmuren moeten denken.

NOG TE WENSEN...

De 'Zo kan het ook' scholen hebben genoeg enthousiasme, doorzettings- en organisatie vermogen om een kleurrijke en diverse leeromgeving voor en met iedereen te ontwikkelen. Maar natuurlijk zijn er soms ook obstakels die dit in de weg staan. Hieronder 15 wensen om deze belemmeringen op te ruimen.

- 1 Meer basisondersteuning voor elk kind
- 2 Betere toerusting om te kunnen differentiëren in de lespraktijk
- 3 Meer inzet en vertrouwen tussen de gemeente, het samenwerkingsverband en de scholen om inclusief onderwijs mogelijk te maken.
- 4 Meer ruimte en tijd om te leren door te dóen
- 5 Het kunnen loslaten van het leerstofjaarklassensysteem
- 6 Een toegankelijk gebouw met grote, flexibele ruimtes en liften
- 7 Op plekken kunnen leren buiten het schoolgebouw en in de buurt
- 8 Groeien van een vreedzame school naar een vreedzame wijk
- 9 Creatief gebruik maken van andere gelden dan alleen onderwijs- en zorggelden
- 10 Mogelijkheden in en met de wijk beter en vaker benutten
- 11 Van waarde kunnen zijn voor andere kinderen in de wijk, ook voor kinderen met meervoudige beperkingen of vluchtelingenkinderen
- 12 Effectieve samenwerking met jeugd (zorg) instanties en wijkteam
- 13 Goede samenwerking bij doorstroming van leerlingen tussen primair en voortgezet onderwijs
- 14 Minder 'planlast' van het systeem en meer flexibiliteit in het organiseren van inclusief onderwijs
- 15 Specifieke ondersteuning en zorg van een kind meer in de school zelf organiseren, i.p.v. dat het kind buiten de school naar een zorginstantie moet gaan

SUCCESSFACTOREN 'ZO KAN HET OOK' SCHOLEN

MISSIE EN VISIE GEEFT HANDVATEN

Een heldere missie en visie op inclusief onderwijs geeft handvaten voor al het denken en doen van iedereen betrokken bij een school. Het geeft aan waar je voortaan samen wél en níét meer aan werkt. Het geeft duidelijkheid naar alle kinderen, ouders, leerkrachten en de buurt: hiér staat en gaat de school voor!

NETWERK GOEDE RELATIES

Goede relaties tussen iedereen - leerlingen, ouders, buurtbewoners, bedrijven, instanties - zorgen voor een fijne samenwerking, noodzakelijke inzichten en kennis, menskracht, plezier en draagvlak voor vernieuwingen. Kansen liggen ook vaak binnen handbereik bij partners in de buurt, bij andere instellingen of bij ondernemers die betrokken zijn bij de school.

SCHOOLLEIDER KEUZES MAKEN

Een school komt ver met een directeur die goed leiderschap toont en keuzes durft te maken vanuit een inclusieve visie. Iemand

die leerlingen, ouders, het team en anderen meeneemt in die keuzes en vervolgens iedereen weet te enthousiasmeren. Een goede leider houdt focus, organiseert korte lijntjes, onderhoudt een goed netwerk, is slagvaardig en flexibel en geeft iedereen de ruimte om te leren, gericht te experimenteren en met vernieuwende oplossingen te komen voor vraagstukken die de school wil aanpakken.

TEAM LEREND DOEN

Een schoolteam dat de intrinsieke motivatie heeft om álle kinderen een gewone plek te geven op hun school, komt verder in het proces van inclusief onderwijs dan een team dat hierover verdeeld is. Mensen in een goed werkend schoolteam voelen zich veilig, gewaardeerd en gesteund. Ze delen inclusieve waarden en het gedrag dat daaruit voortvloeit. Ze voelen zich vrij om al doende kennis te vergaren, ervaringen en vragen te delen met elkaar en anderen, fouten te maken en te herstellen, discussies te voeren en zich op hun eigen manier verder te ontwikkelen.

SAMEN

Uit de rondgang langs de 'zo kan het ook' scholen, blijkt dat de belangrijkste factor voor hun succes is dat alle mensen in en rondom de school samen optrekken en ontwikkelen richting inclusief onderwijs. Niemand staat er alleen voor. Iedereen werkt mee aan oplossingen en zet er met elkaar de schouders onder. Samenwerken klinkt vanzelfsprekend. Toch is het lang niet altijd voor de hand liggend om kennis en kunde bij leerlingen zelf, ouders, leerkrachten, wijkbewoners en anderen te zoeken. Maar als die deur eenmaal open is gezet, zoals bij deze scholen, is er geen weg terug. Want dan blijkt uit de verhalen in dit magazine hoeveel mensen - van klein tot groot - te bieden hebben en hoe dit een school werkelijk tot een sprankelende, inclusieve leef- en leergemeenschap maakt.

